

Contact

Driemaandelijks magazine van de stichting ESDA

- 02 Redactioneel Het water in
03 Overdenking Waterdicht
04 Relaties Als het water je aan de lippen staat
06 Dialoog Doopwater
08 Interview Liefde voor het water
10 Bijbels gezien Tranen
12 Achtergrond Geen zee meer! – Teleurstelling of teken van hoop?
15 Voedsel voor de geest Held op natte sokken
18 Groen! Food for Thought
19 ESDA Cursussen voor de mens van vandaag
20 ESDA Contactgegevens

Water

Het water in Lydia Lijkendijk

AI generated image

Naast lezen en schrijven is zwemmen zeg maar echt mijn ding. Ik vind het heerlijk om mijn hoofd onder water te steken. Onder het wateroppervlak doemt een prikkelarme omgeving op.

Voor iemand die doorgaans veel deadlines moet halen waarbij de stress uit d'r oren komt, is dat een verademing. Hoewel ademen nou juist wel een beetje lastig is daar. Ik probeer het wel eens, per ongeluk, dan kom ik proestend boven. Het is een stille wereld, de onderwaterwereld. Geluid komt zachtjes en verwrongen binnen en verder is er een uitgestrekt niks met mij er middenin.

Je vraagt je misschien af waar de vissen zijn. De golven, de zandbanken, de zeehonden, de haaien desnoods. Die zijn er niet. Want ik zwem in het zwembad. Met glashelder chloorwater, zodat ik mijn tenen kan zien. En niet onverwachts door een langs zwemmende walvis voor een lekker hapje plankton word aangezien. In de baan naast mij dobberen Goede Voornemens. Dames met een paars permanent die hun haar graag droog willen houden. Ze drijven meestal nogal in de weg, als armada's op oorlogspad, terwijl ze onder-

ling luidruchtig de kaakslag beoefenen. Spetterend langs zij komen doet wonderen. Voor mij dan. Snaterend schuiven ze een baantje op. Als ze er na een paar weken achter komen dat je van kletsen in het water niet afvalt, verdwijnen de Goede Voornemens meestal weer vanzelf. Het duurde even voor ik me senang voelde in het zwembad. Zwemles vond ik vreselijk. Dat kwam niet zozeer door het water, als wel door de akelige heks die ernaast stond met zo'n grote haak waarmee ze je bij je badpak greep als je dreigde ten onder te gaan. Dat dreigde nogal eens, want ik was heel klein en het water heel koud. Heel bang was ik eigenlijk ook, want de diepte in het bad leek peilloos. Als m'n vader me vanaf onze boot overboord zette in een binnenband, lang voordat het zwemdiploma in zicht was, was ik trouwens helemaal niet bang. Het water van De Wieden had een of andere aardetint en je zag er niks in. Wat ik niet zag, dat deerde me ook niet. Gek; later is dat helemaal veranderd. Vooral als het over spinnen gaat. Ook als je ze niet ziet, weet je dat ze er wel zijn, en dat is verre van geruststellend! Over water is veel te zeggen en dat doen we dan ook in deze **Contact**. Spraakwater, maar dan op papier. Leest ook lekker aan zee, aan de rand van het zwembad of gewoon thuis in de badkuip. Een fijne zomer!

Contact is een gratis uitgave van het Kerkgenootschap der Zevende-dagen Adventisten **ESDA-Instituut** Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide

Tel: 030 - 6934509 | Email: esda@adventist.nl | Web: www.esda-online.nl | Rabobank NL59 RABO 0155 9483 18

Woord van Hoop (ESDA België) Ernest Allardstraat 11, 1000 Brussel | Tel: 02-513680 | ING Bank BE47 3100 1698 4180

Verantwoordelijke uitgever België Jeroen Tuinstra, Minimenstraat 61, 1000 Brussel **Hoofdreducateur** Lydia Lijkendijk

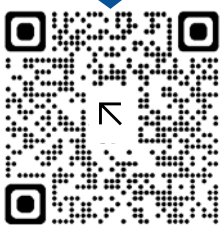
Redactiesecretaris Joanne Balk-Geerlings **Redactie** Tom de Bruin, Reinder Bruinsma, Silbert Elizabeth, Bert Nab en Jeroen Tuinstra

Vaste medewerkers Marie Rahajaan - kunstsociologe en Glenn Ripassa - docent hbo **Vormgeving** Paul de Bruin - Limelight Design Studio

Foto omslag EpicStockMedia/Shutterstock.com ISSN 2542-548X **Druk** Van de Ridder - Nijkerk **Oplage** 2200 ex.

Scan mij

Giften

Contact wordt gerealiseerd mede dankzij jouw giften. Scan de QR-code hiernaast met je mobiel of tablet om je donatie voor **Contact** te geven aan Stichting ESDA-Instituut. Deze QR-code is tot 5 april 2025 geldig.

Waterdicht

Joanne Balk

Waterdicht betekent dat er geen water in kan komen. In figuurlijke zin betekent het dat iets niet voor tweeërlei uitleg vatbaar is. Dit laatste is vooral van betekenis voor garanties en juridische afspraken.

Toen God aan Noach de opdracht gaf om een waterdichte boot te maken, wist Noach absoluut niet waar Hij het over had. Ze hadden nog geen verwoestende waterstromen meegemaakt. Ze hadden zelfs nog niet eerder hoeven schuilen voor enorme buien. Maar in goed vertrouwen volgde Noach de instructies van God op. God wist wat Noach boven het hoofd hing. En dat was iets meer dan een flinke regenbui. Het vooruitzicht was niet best. Maar ook daar had Noach nog geen weet van toen hij aan zijn timmer- en schuurwerk begon.

Zwaar weer

Omdat de aarde vol onrecht was, had God er spijt van dat Hij de mens gemaakt had. Maar met Noach durfde Hij het aan om opnieuw te beginnen. Alleen kon dat niet zomaar. Daar was wel het vertrouwen van Noach voor nodig. En Noach moest er letterlijk zijn schouders onder zetten. Zijn uithoudingsvermogen werd overigens niet alleen letterlijk getest, want ook in overdrachtelijke zin kwam hij in zwaar weer terecht. In het Bijbelverhaal over de opdracht en de bouw van de ark valt het overigens op dat God degene is die aan het woord is. Noach houdt wijselijk zijn mond en doet in vertrouwen wat God van hem vraagt.

Zoon

Noach was de zoon van Lamech. En Lamech had over Noach bij diens geboorte gezegd: 'Deze zoon ... zal ons troost geven voor het werken en zwoegen dat ons deel is ...' (Genesis 5:29). Deze woorden reikten verder dan het zwoegen van Noach. Er kwam een oplossing voor deze boze wereld. God ging daar heel ver voor. Hij gaf zijn Zoon, zodat wij gered kunnen worden. De zonde wordt vernietigd, zoals de regen de aarde vernietigde ten tijde dat Noach en de zijnen veilig in de ark zaten. Onze veiligheid zit hem erin dat wij ons geborgen mogen weten in een waterdichte ark. En we worden getroost met de gedachte dat uiteindelijk alles goed komt. God zelf staat daar garant voor. Net zoals Hij dat stond voor Noach. Maar wij op onze beurt moeten ook wel aan de slag. Bij ons uit zich dat, net als bij Noach, in vertrouwen op God.

Deur

Zoals Noach door de deur van de ark moest toen het moment daar was dat de lucht betrok, zo moeten ook wij door een 'deur' gaan om gered te worden. In Johannes 10:9 staat dat Jezus over zichzelf zegt dat Hij de deur is. 'Ik ben de deur: wanneer iemand door Mij binnenkomt zal hij gered worden; hij zal in en uit lopen, en hij zal weidegrond vinden.' Net zoals Noach vaste grond onder zijn voeten vond nadat hij de ark weer veilig kon

Jezus is voor ons als de ark van Noach

verlaten. Nieuwe grond, nieuwe kansen. Jezus is voor ons als de ark van Noach. Iedereen die in Hem gelooft heeft uitzicht op redding. Hij kwam om de verlorenen te zoeken en te redden. Net zoals Noach en zijn familie gered werden door de ark en door God bevrijd van het water van de zondvloed. Om dit te onderstrepen sloot God een waterdicht verbond met Noach. Als teken gaf Hij de regenboog (Genesis 9:12-17). Dit teken was niet alleen voor Noach, maar voor alle komende generaties. Wij inclusief. God wil er alles aan doen om ons te redden. Het is aan ons om Hem te vertrouwen.

Amanda Carden/
Shutterstock.com

AI generated image

Als het **water** je aan de lippen staat

Glenn Ripassa

Een man kwam na de kerkdienst onze kerk binnen, hij was geëmotioneerd en wilde graag in de kerkzaal bidden. Hij knielde neer, tranen liepen over zijn wangen, hij nam de tijd om te bidden. Op dat moment moest ik denken aan het verhaal van Hanna. Zij bad in de synagoge en de priester dacht dat zij dronken was. Zelf dacht ik ook dat er iets 'niet goed was' aan deze man.

Na het gebed stond hij op en ben ik het gesprek met hem aangegaan. Hij vertelde dat hij naar Europa was gekomen om werk te vinden zodat hij zijn gezin, dat nog in het land van herkomst leeft, kan onderhouden. Maar toen hij eenmaal in Europa was, ging het steeds slechter met hem. Uiteindelijk is hij in Nederland in de illegaliteit terechtgekomen. Van zijn vader kreeg hij een Bijbel mee toen hij besloot om naar Europa te gaan. 'Hierin vind je altijd de kracht om door te gaan', aldus zijn vader. Toen hij naar onze kerk kwam, stond het

water hem aan de lippen en voelde hij de drang om met God in gesprek te gaan.

Diepe nood en wanhoop

Het gezegde 'als het water je aan de lippen staat' roept een krachtig beeld op van een situatie waarin je je op het randje van een crisis bevindt. Een toestand van ondraaglijke druk en een dreigend gevoel van verstikking. In de Bijbel verwijzen verschillende teksten op symbolische wijze naar deze uitdrukking. Waarbij de betekenis varieert van letterlijke situaties van dreiging door water tot figuur-

lijke momenten van diepe nood en wanhoop. In Psalm 69:2-3 staat: 'Red mij, God, het water staat aan mijn lippen, ik zink weg in bodemloos slijk en vind geen grond voor mijn voeten, ik ben in diep water geraakt, de stroom sleurt mij mee.' De psalmist gebruikt het beeld van verdrinken om zijn diepe nood en wanhoop te beschrijven.

God hoort jou

In andere gevallen gebruikt de Bijbel het beeld figuurlijk, zoals in Jesaja 43:2 waar staat: 'Moet je door het water gaan – Ik ben bij je; of door rivieren – je wordt niet meege-sleurd. Moet je door het vuur gaan – het zal je niet verteren, de vlammen zullen je niet verschroeien.' Hier belooft God zijn bescherming aan degenen die door moeilijke tijden gaan, zelfs wanneer het lijkt alsof de situatie hopeloos is.

In Psalm 18:7 staat: 'In mijn nood riep ik tot de HEER, ik schreeuwde naar mijn God om hulp. In zijn paleis hoorde Hij mijn stem, mijn roepen bereikte zijn oren.' Dit herinnert je eraan dat God je hoort en je te hulp schiet wanneer je tot Hem roept.

God geeft jou de kracht om door moeilijke tijden heen te komen. Filippenzen 4:13 zegt: 'Ik ben tegen alles bestand door Hem die mij kracht geeft.' Deze tekst zegt dat je niet alleen bent in je strijd, maar dat God jou helpt om standvastig te blijven, zelfs in de moeilijkste omstandigheden.

Welke betekenis heb jij als christen?

Als christenen worden we opgeroepen om actief te zijn in het helpen van degenen die zich in moeilijke situaties bevinden, zowel fysiek als emotioneel. Matteüs 25:35-36 zegt:

Waterfeiten die je moet weten

In sommige landen heeft minder dan de helft van de bevolking toegang tot schoon water.

Bron: www.unicef.nl/ons-werk/water-sanitatie-hygiene

'Want Ik had honger en jullie gaven Mij te eten, Ik had dorst en jullie gaven Mij te drinken. Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij op, Ik was naakt en jullie kleeadden Mij. Ik was ziek en jullie bezochten Mij, Ik zat gevangen en jullie kwamen naar Mij toe.' Deze tekst benadrukt het belang van het tonen van

'Red mij, God, het water staat aan mijn lippen...'

medeleven en het bieden van praktische hulp aan degenen die in nood zijn.

Jakobus 2 draagt je in de verzen 15 en 16 op om jouw geloofsovertuigingen in daden om te zetten: 'Als een broeder of zuster nauwelijks kleren heeft en elke dag eten tekortkomt, en een van u zegt dan: 'Het ga je goed! Kleet je warm en eet smakelijk!' zonder de ander te voorzien van de eerste levensbehoeften – wat heeft dat voor zin?'

Concrete stappen

De Bijbel roept je op om niet alleen medelijken te hebben met degenen die lijden, maar ook om concrete stappen te ondernemen om hen te helpen en te ondersteunen. Wat kunnen jij en ik doen voor mensen bij wie het water aan de lippen staat?

Doopwater

Bert Nab

‘In die tijd kwam ook Jezus daarheen, vanuit Nazaret, dat in Galilea ligt, en liet zich door Johannes dopen in de Jordaan. Op het moment dat Hij uit het water omhoogkwam, zag Hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, en er klonk een stem uit de hemel: “Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde.” – Marcus 1:9-11

Dialoog behandelt in het derde kwartaal het Evangelie van Marcus. Marcus is een kort, snel en hier en daar wat apart evangelie. Marcus houdt van tempo, er zijn een heleboel zaken die bij hem onmiddellijk of meteen gebeuren. Dat tempo houdt de evangelist vol tot aan de lijdensweek. Kennelijk is wat daar gebeurt van zoveel belang dat hij net even iets meer tijd neemt er verslag van te doen. We zien dan ook dat vanaf het tweede gedeelte van Marcus het tempo eruit is en hij een aantal hoofdstukken doet over de laatste week van Jezus’ leven.

Messiasgeheim

Er is nog iets vreemds aan het Evangelie van Marcus. In de allereerste zin van zijn evangelie vertelt Marcus ons over wie hij schrijft: ‘Jezus Christus, Zoon van God.’ Zijn lezers weten dus meteen de insteek van de evangelist. Vervolgens is het dan bijzonder dat in zijn evangelie regelmatig het zogenaamde messiasgeheim opduikt. Jezus helpt iemand en er mag niet over gesproken worden. Niemand mag weten dat Hij de messias is. Kennelijk wil Jezus nog niet dat iedereen achter Hem aanloopt omdat Hij de messias is. Hij weet ook dat veel mensen een verkeerd beeld van de messias hebben en denken dat het een aardse heerser is die het volk van de Romeinen zal bevrijden. Maar Jezus is geen aardse heerser. Hij is van de hemel gekomen. Om te bevrijden, ja dat wel. Maar het is geen bevrijding van mensen, maar van zonde. Hij is gekomen om zichzelf te geven voor de mensheid, om de schuld van de mensen over te nemen in zichzelf. Dat is iets wat bij aardse heersers niet bepaald gebruikelijk is. We zien dus eigenlijk een tweesporenbeleid bij Marcus. Hij schrijft zijn evangelie een aantal jaren nadat Jezus de aarde weer verlaten

heeft en kan dus open zijn over wie Hij is. Dat doet hij ook in het allereerste vers van hoofdstuk 1. Maar vervolgens probeert hij ook, wanneer hij het verhaal van Jezus ontrolt, het oorspronkelijke mysterie van de messias in stand te houden.

Geliefde Zoon van God

Maar laten we even teruggaan naar onze uitgangstekst. Als het thema van Contact ‘water’ is, dan moeten we daar natuurlijk iets mee. De tekst past precies in het begintempo van Marcus. Johannes, de neef van Jezus, verkondigt de boodschap van bekering en doopt mensen in de Jordaan, een rivier in Israël. Op zeker moment komt Jezus naar hem toe vanuit Nazaret en laat zich door Johannes dopen. Geen inleiding, geen motief, nee, het gebeurt gewoon. Waar we bij Matteüs bijvoorbeeld lezen dat Johannes eerst met Jezus in discussie gaat voordat hij Hem uiteindelijk doopt, zien we hier geen enkele inleiding of tegenwerping. Jezus komt, Johannes doopt. Klaar. Dat het kennelijk goed is, blijkt dan vervolgens wel weer uit het vers dat erop volgt. Als Jezus uit het water komt, scheurt de hemel open en komt de Geest in de vorm van een

Waterfeiten die je moet weten

Een mens kan ongeveer een maand zonder voedsel leven, maar slechts ongeveer een week zonder water.

Bron: <http://water.epa.gov/learn/kids/drinkingwater/waterfactsoflife.cfm>

duif naar Hem toe. Ook klinkt er een stem uit de hemel die zegt dat Jezus de geliefde Zoon van God is. Dat was belangrijk genoeg voor Marcus om er nog even bij te vermelden.

De Bijbelse doop

Wat ook interessant is in de tekst, is dat we in die paar woorden lezen dat Jezus uit het water omhoogkwam. Hij was dus kopje onder geweest voor de doop. De Bijbelse doop is eigenlijk altijd een zogenaamde dompeling. Het is een mooi symbool voor de start van een nieuw leven met God. Als je onder water gaat, ben je heel even afgesneden van de wereld om je heen. Je kunt geen ademen, je bent even helemaal onder water. Dat is het symbool van het achterlaten of begraven van je oude ik. Als je dan vervolgens weer uit het water omhoogkomt, begin je als het ware opnieuw, als een nieuw mens.

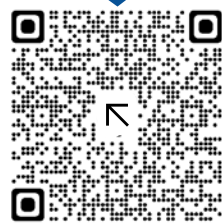
Marcus vertelt hier en daar verhalen in verhalen

Jezus liet zich dopen omdat Hij vond dat Hij het goede voorbeeld moest geven, niet omdat Hij het nodig had om gedoopt te worden. Maar goed voorbeeld doet goed volgen en daarom worden zogenaamde bekeerlingen ook opgeroepen zich te laten dopen, als teken dat ze bij Jezus willen horen. Prachtig toch?

Informatief evangelie

Marcus loodst ons met een aantal reuzenstapen door het leven van Jezus. Maar vergis je niet, hij heeft niet zomaar wat op schrift gesteld. Nee, Marcus vertelt hier en daar verhalen in verhalen en komt daar dan later weer op terug om zijn punt te maken. Het evangelie van Marcus is een prettig leesbaar kunststukje waar een heleboel informatie uit te halen is. Lees het evangelie eens door op een rustig moment. Het zijn maar zestien hoofdstukken, dus daar ben je zo doorheen. Wie weet opent het deuren, gedachten, perspectieven en helpt het ons vertrouwen in Jezus te vergroten.

Scan mij

7

dialogoog

Dialogoog

Dit kwartaal bestuderen we het thema:
Het evangelie van Marcus.

Het evangelie van Marcus toont ons de duisternis die Christus ervoer, de prijs voor onze verlossing. Maar het kruis is niet het einde van de reis.

Dialogoog is een halfjaarlijkse uitgave van de Adventkerk. Bestel *Dialogoog* via:
www.servicecentrum-adventist.nl.

Het
evangelie
van Marcus

2024

DIALOGOOG | IN ZETTING MET HET WOORD

Liefde *voor* het water

Lydia Lijkendijk

Markus Mandemaker (55) werd aan boord van een zeilboot gedragen toen hij zes weken oud was. Hij is nooit meer écht aan wal gekomen. In het dagelijks leven werkt hij als (interim) financieel directeur, maar in het weekend hijst hij de zeilen zodra er een zuchtje wind staat.

Hoe ben je met het zeilen in aanraking gekomen?

‘Het was er altijd in onze familie. Toen ik werd geboren, hadden mijn ouders al een bootje. Maar ook dat was geen toeval; mijn voorouders waren schippers. Mijn opa was de eerste die voor zijn plezier begon met zeilen, maar was in zijn jonge jaren nog sleepbootkapitein. En de generaties daarvoor zeilden met vracht. Zelf kreeg ik mijn eerste houten bootje toen ik 6 jaar was. Het eerste jaar met een setje roeiremen, het jaar erna kwam er ook een zeiltje op.’

Wat betekent zeilen voor jou?

‘Alles zit erin. Het is de ultieme ontspanning en onthaasting; het contrast met de kantoorbaan. Het spel met de elementen om je doel te bereiken. Helemaal op jezelf aangewezen zijn, want er is niemand aan wie je de verantwoordelijkheid kunt afstaan. Ver op zee is er zelfs niemand die je kan komen helpen als er iets misgaat. Het aankomen op een nieuwe kust. De invaart zoeken en daarna de voldoening van veilig aangemeerd zijn op je bestemming. Het verkennen van de havens waar je belandt. Er gebeurt iets gek in je hoofd, waar plaats en tijd verwerkt worden, waardoor de dagelijkse beslommingen naar de achtergrond verdwijnen. Zelfs een weekend aan boord met een retourtocht naar een willekeurig IJsselmeerhaventje voelt zo op maandagochtend alsof je op vakantie bent geweest.’

Wat is het mooiste zeilwater en waarom?

‘Hmm, da’s een lastige. Mijn favoriete vaargebied is de Oostzee tussen de eilanden en fjorden. Maar het mooist is denk ik toch de Waddenzee. Als de sluisdeur zich opent komt de zilte lucht je tegemoet. De weidse horizon is vrij vlak, doordat de enorme platen geen ruimte bieden aan opbouw van hoge golven. De trage stromen vullen het gebied twee keer per etmaal, maar maken het ook weer leeg. Je volgt de stroom en langzaam doemen de vlakke eilanden op aan de horizon, waardoor je gelijk een gevoel van vakantie hebt. En tussen de eilanden beuken de Noordzeegolven op de ondiepe gronden, waardoor het er onherbergzaam is of zelfs ronduit gevaarlijk. Het gebied heeft veel te bieden en is terecht beschermde natuur.’

‘Wind, water, stroming’ – het is een soort drie-eenheid, zoals ‘geloof, hoop en liefde’. Welke is de meeste van de drie en waarom?

‘De liefde ... het water. Het water is er altijd. Wind en stroming brengen het in beweging, bepalen hoe het eruit ziet en hoe het zich gedraagt, maar het water is er ook als er geen wind of stroom is. Water heeft van zichzelf geen vorm of kleur of beweging, maar de elementen bepalen die. Net als de liefde kan het water overweldigend zijn, maar dat komt door hoe (of door wie) het in beweging wordt gebracht.’

Wat brengt het water jou? En wat kost het je?

‘Ik denk dat water als bron van leven heel diep in ons verankerd is. We zijn geconditioneerd om water aantrekkelijk te vinden. Waar water is, is leven en willen we graag zijn. Het is niet voor niets dat de meeste vakantiebestemmingen aan een meer of een kust zijn en dat

8

interview

Waterfeiten die je moet weten

80% van het menselijk brein bestaat uit water.

Bron: <https://www.nature.com/articles/s41583-021-00454-8>

wonen aan het water extra duur is. Ik ervaar dat heel sterk; ben gewoon gelukkiger als ik bij het water ben. Ik heb niet het idee dat de liefde voor water veel kost. Tenzij ik bedenken dat zeilen wel een heel dure hobby is 😊

Wat is het mooiste dat je meegemaakt hebt op het water?

‘In de loop van de jaren heb ik veel dierbare herinneringen verzameld. Vaak gaat het dan om het verleggen van grenzen, zoals de eerste keer een nacht op zee of de eerste keer in Engeland aankomen. Andere favorieten zijn zeiltochten bij mooie of juist ruwe omstandigheden. Een recente belevenis was op de terugtocht vanaf Zweden. Na een wat ruwe nacht in de Duitse Bocht met een onstuimige zee en een zeeziek bemanningslid voeren we in de ochtend tussen Vlieland en Terschelling de Waddenzee op. De zee was ineens rustiger door de beschutting van de eilanden en het werd langzaam licht. De stilte en eenzaamheid op de volledig vlakke en lege Waddenzee viel op me en ontroerde me. De schoonheid van de natuur in dat moment was onontkoombaar. De aanwezigheid van God voelbaar.’

Waren er ook angstige momenten?

‘Door de steeds betere weerberichten komt het niet meer zo vaak voor dat je in slecht weer verzeild raakt, maar dat is in de loop der jaren zeker gebeurd. Hoewel niet veel situaties echt levensgevaarlijk bleken, waren sommige wel een serieuze aanslag op het doorzettingsvermogen. Als je met veel wind,

Ga het water op als je de kans krijgt

in kou en regen op zee zit, vermoeidheid en zeeziekte slaan toe en de veilige haven is nog vele uren verwijderd, dan vraag je je af waarom je hier ook alweer aan begonnen was. Het bijzondere is dat dit gevoel van wanhoop en ellende als sneeuw voor de zon verdwijnt, zodra je tussen de havenhoofden van de bestemming doorvaart.’

Hoe is het gesteld met de waterkwaliteit waar jij zeilt? Plastic soup?

‘Ik zeil veel op het IJsselmeer en Markermeer. Dat is een beetje groen door algen en op ondiepe stukken waar het zonlicht de bodem bereikt groeien hinderlijke waterplanten, fonteinkruid. De laatste decennia is er in mijn vaargebied veel aandacht voor de waterkwaliteit en kun je eigenlijk overal veilig zwemmen. De watersporters die ik ken hebben een grote liefde voor de natuur en zullen zich niet snel onverantwoord gedragen.’

Wat zou je nog willen zeggen tegen de lezers van Contact?

‘Ga het water op als je de kans krijgt. Het verandert je perspectief op de omgeving en je komt tot rust. Doe het veilig, met ontzag voor de gevaren en doe het met respect voor de omgeving. Dus laat de overmoed thuis, en ook de herrie van de playlist. En misschien zelfs je mobieltje.’

Tranen

Edith Garms - Oppedijk

*'Doe mijn tranen in
uw kruik; zijn zij
niet in uw boek?'*

Psalms 56:9, NBG1951

2 bijbels gezien

De aarde wordt soms vergeleken met een tranendal, een diepte vol met troebel water ... Alle tranen uit alle tijden samengevloeid in een zee vol treurnis. Overigens zie je in die grote oceaan ook vonkende druppels aan de oppervlakte: dat zijn vreugdetranen en tranen van ontroering, die zich losgemaakt hebben uit duistere diepten.

Mij trof het verhaal van Ivan Wolffers, schrijver en arts, die in 2022 overleed. Hij schreef vlak vóór zijn dood: 'Als je mijn tranen ziet, weet dan dat ze niet van verdriet zijn, maar van geluk en ontroering omdat het leven zo gul voor me was.' Hij wilde niet dat zijn tranen verkeerd uitgelegd zouden worden. Ondanks dat hij wist dat hij niet meer beter zou worden, hilde hij toch tranen van geluk, van vreugde. Hoe kostbaar!

De tranen van de zondares

Dit brengt me bij het Bijbelverhaal over een vrouw, die bekend stond als zondares en die in een kamer vol mannen op Jezus toeliep (Matteüs 26: 6-7; Lucas 7: 36-50). Vervolgens deed ze vier dingen, waarbij opvalt dat ze geen woord sprak. Ze maakte met haar tranen de voeten van Jezus nat, droogde zijn voeten met haar haar, zalfde zijn hoofd en voeten met kostbare geurige olie die ze in een kruikje meegenomen had en kuste zijn voeten. Ook bij zijn geboorte ontving Jezus een kostbaar welriekend geschenk, mirre (Matteüs 2:11). Wanneer we speuren naar een minstens zo ontroerend eerbetoon tijdens de rest van zijn leven of – in dit geval – vlak voor zijn dood, dan springt dit verhaal er toch wel uit.

Op een voetstuk

De verachting voor deze 'zondares' van de overige aanwezigen en hun misprijzende blikken hingen zwaar in dit vertrek: wat deed ze daar toch allemaal in de buurt van Jezus?

Wat was dat voor vreemde vertoning? De kruidige en heerlijke lucht van de olie prikkelde hun neusgaten.

Ten overstaan van al die mannen, die haar met een scheef oog aankeken, zette Jezus haar op een voetstuk: 'Zij heeft iets goeds voor Mij gedaan.' (Matteüs 26:10). De kostbare olie, waarmee ze zijn hoofd en voeten zalfde, legde Hij uit als een voorbereiding op zijn aanstaande begrafenis (Johannes 12:7). En Hij voegde eraan toe dat in de hele wereld bij de evangelieverkondiging ter herinnering aan haar verteld zou worden wat zij heeft gedaan (Matteüs 26:13). Tot wel drie keer toe preeste Hij haar nadrukkelijk; het moet toch op zijn minst een wat ongemakkelijk gevoel opgevoelen hebben bij deze zelfvoldane mannen.

Soorten tranen

En haar tranen? Waren dat tranen van blijdschap of van verdriet? **Blijdschap:** zeker, want dankzij Jezus was zij geen verlorene meer, maar een mens die weer met opgeheven hoofd verder kon. **Liefde:** zeker! Mirre staat symbool voor innige genegenheid en die betoonde ze hem met hart en ziel. **Verdriet:** voorvoelde ze en wist ze van Jezus' lijden en sterven, dat zijn schaduw al vooruit wierp? Hij had daar tenslotte bij diverse gelegenheden over gesproken.

Tranen, in allerlei soorten. Ze hebben met ons hart te maken. Eén ding mogen we weten: tranen van droefheid zullen eens veranderen in vreugdetranen. Tranen van verdriet en pijn zullen afgewist worden. Mensen die in tranen zaaien, zullen met vreugde oogsten. God ziet en bewaart onze tranen tot het tijdstip dat Hij ze voorgoed zal afwissen; vooral ook tranen, die geen mens ooit heeft gezien, alleen God zelf. Laten we ook met opgeheven hoofd onderweg blijven, want de wind van het eenmaal herwonnen paradijs waait al door onze haren, prikkelt onze neus met heerlijke geuren en doet onze ogen al tranen door een betoverend licht.

Waterfeiten die je moet weten

Tranen bestaan uit ongeveer **98%** water en je maakt elk jaar tussen de 57–113 liter tranen.

Bron: <https://www.aao.org/eye-health/tips-prevention/facts-about-tears>

A blue wooden boat is positioned in the lower half of the frame, resting on a vast, flat, orange desert landscape. The boat is small and appears to be abandoned, with some debris inside. The horizon is flat and extends to the top of the frame, where a blue sky with wispy clouds is visible. The overall mood is one of isolation and contemplation.

Reinder Bruinsma

Geen zee meer!

Teleurstelling of teken van hoop?

Het is moeilijk je een wereld zonder zee voor te stellen! Als je een lange vliegreis maakt, van het ene continent naar het andere, hang je urenlang boven een oceaan. Een groot deel van een globe is blauwgekleurd, want 70,8 procent van het aardoppervlak bestaat uit zee. Dat zal echter op een gegeven moment radicaal anders worden.

In het voorlaatste hoofdstuk van de Bijbel lezen we wat de apostel Johannes zag in een van zijn toekomstvisioenen: 'Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Want de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbij, *en de zee is er niet meer*' (Openbaring 21:1). Dat is wel heel bijzonder. Trouwens, in het allerlaatste hoofdstuk lezen we ook dat er geen zon meer zal zijn, omdat er een andere, volmaakte, lichtbron is, namelijk de stralende aanwezigheid van God zelf. Geen zon en geen zee. Mijn eerst reactie is: Wat vreselijk jammer! Waar ga je dan heen voor je vakantie? Maar dat was niet hoe de mensen reageerden die voor het eerst naar de woorden van het laatste Bijbelboek luisterden. Voor hen betekende een volmaakte nieuwe wereld zonder zee een enorme opluchting. Eindelijk is dan de fatale dreiging van het water weggenomen.

De oerangst voor het water

In de geschiedenis van Israël was er slechts een korte periode dat mensen over een vloot beschikten en daarmee goederen van elders naar het eigen land konden transporteren. Dat was in de tijd van Koning Salomo (1 Koningen 9:26-28), maar zelfs toen was daarbij de assistentie nodig van buitenlandse zeelui. Gedurende een groot deel van Israëls en Juda's geschiedenis was er nauwelijks toegang tot de kust. Zoals nu de Gazastrook geen deel uitmaakt van Israëlisch grondgebied, hadden in oudtestamentische tijden de Filistijnen het eeuwenlang langs de kust voor het zeggen.

*Israël had angst voor de ongetemde chaos van de wilde **watermassa***

Dit is geen afdoende verklaring voor het feit dat Israël weinig op had met de zee! Diep verankerd in de psyche van Israël lag de angst voor de ongetemde chaos van de wilde watermassa (Genesis 1:1-2). Die was er voordat God op de derde scheppingsdag land en water van elkaar scheidde (Genesis 1:10) en op de vijfde dag het water – de zee – vulde met levende wezens (Genesis 1: 21). Gods straf over de mensheid in Noachs tijd, in de vorm van een alles bedekkende en vernietigende watervloed, bleef altijd in Israëls onderbewuste hangen. God had weliswaar plechtig beloofd, en met de regenboog bezegeld, dat Hij zo'n drastische maatregel nooit meer zou herhalen, maar toch ...

dik az/Shutterstock.com

Watermonsters

In heel wat oudtestamentische teksten horen we een echo van de negatieve gevoelens die bij Israël opkwamen als ze aan de zee dachten. Denk aan het relaas over de profeet Jona, die zijn confrontatie met de zee maar ternauwernood overleefde (Jona 1 en 2). De verwijzingen naar afschuwelijke watermonsters, zoals de Leviatan (Job 3:8; hoofdstuk 41) waren ook niet echt geruststellend. Wat Asaf schreef over God in het gedicht dat wij als Psalm 74 kennen, doet ook niet direct denken aan een vredig wateroppervlak op een mooie zomerdag in Egmond aan Zee: 'U hebt door uw kracht de zee gespleten en de koppen van monsters op het water verpletterd. U hebt de schedels van Leviatan verbrijzeld ...' En dat geldt ook voor een tekst als Jesaja 27:1, die het mysterieuze zeemonster Leviatan omschrijft als 'de snelle, kronkelende slang' en 'het monster in de zee'.

Negatieve associaties

De negatieve associaties met de zee houden niet op aan het einde van het tijdvak van het Oude Testament. Denk aan de episode van Jezus met zijn leerlingen op de Zee van Tiberias. De golven beukten met zoveel kracht op hun scheepje dat ze dreigden door het woeste water te worden verzwolgen. Of denk aan de ervaringen van de apostel Paulus die tot driemaal toe na een schipbreuk uit het kolkende water van de zee moest worden gered (2 Korintiërs 11:25). Trouwens, in het laatste Bijbelboek, rijst het 'beest' – de godvijandige macht van de eindtijd – op uit de zee (Openbaring 13:1). En Babylon, een verzamelaar voor alles wat tegen God ingaat, zal uiteindelijk door 'een sterke engel' als een molensteen in de zee worden geslingerd (Openbaring 18:21).

Naast alle negatieve gedachten die de zee bij Israël opriep, waren er ook signalen die het volk eraan herinnerde dat de macht van het water niet absoluut is. Mozes dankte zijn leven aan een op het water wiegend biezen mandje, waarin hij aan de wraakzucht van de Egyptische farao kon ontkomen. Diezelfde Mozes zou later zijn volk met droge voeten, tussen de muren van het water van de Rode Zee door, uit hun slavernij bevrijden. En Jezus zou eeuwen later het water dat hem en zijn leerlingen dreigde te verslinden met succes bestraffend toespreken (Matteüs 8:23-27).

Waterfeiten die je moet weten

- **70,8** procent van het aardoppervlak bestaat uit zee en bevat 97% van alle water op aarde.

Bron: <https://en.wikipedia.org/wiki/Ocean>

*Er zal geen zee meer zijn,
waar **watermonsters** de
dienst uitmaken, is de
geruststellende belofte
voor de mensen uit het
oude Israël*

Alles op z'n kop

Na tientallen jaren van vrede in Europa woedt er plotseling een verwoestende oorlog op nauwelijks tweeduizend kilometer van onze grens. En na een periode van relatieve rust in het Midden-Oosten is de vlam weer in de pan geslagen. De strategie van veel Europese landen om hun militaire uitgaven steeds verder te beperken, is plotseling omgebogen. En ons wordt verteld dat we serieus rekening moeten houden met een Derde Wereldoorlog. Natuurrampen vormen een andere vorm van bedreiging. Aan de realiteit van een ernstige ontwrichting van ons wereldwijde ecosysteem door de onstuitbare klimaatverandering valt niet meer te ontkomen. Ook een nieuwe economische crisis ligt altijd weer op de loer. Onze maatschappij wordt van alle kanten voortdurend bedreigd. Daarnaast kan ook een plotselinge persoonlijke crisis van de ene dag op de andere alles in ons leven op z'n kop zetten. Ziekte en dood hangen ons steeds als beangstigende zwaarden van Damocles boven het hoofd.

'No more crying there'

Het goede nieuws van Openbaring 21 en 22 is dat eenmaal aan alle dreiging een glorieus einde komt. Zevendedagsadventisten stemmen van harte in met de befaamde Amerikaanse gospelzanger Andraé Edward Crouch (1942-2015) dat binnenkort aan alle narigheid een einde komt. Wanneer? 'Soon and very soon', zong hij, 'we are going to see

the King'. Heel spoedig zien we de Koning als hij bij zijn tweede komst aan alle dreigingen een radicaal einde maakt. 'No more crying there', zingt hij verder op basis van Johannes' woorden in Openbaring 21:3-4: 'Gods woonplaats is onder mensen, Hij zal bij hen wonen . . . Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn . . .'

Alles wat het leven van de mens heeft bedreigd, in alle tijden en in alle culturen, is dan voorgoed verdwenen. Er zal geen zee meer zijn, waar watermonsters de dienst uitmaken, is de geruststellende belofte voor de mensen uit het oude Israël. Voor ons vertaald betekent dit, dat de dreigingen van een atoomoorlog, van een dramatisch hoge zeespiegel en de daaruit voortkomende overstromingen, en van een nieuwe pandemie voor altijd zijn verdwenen. Bij al het eeuwige moois dat God voor de nieuwe wereld schept, zullen we de dreiging van de zee beslist niet missen.

Amanda Carden/
Shutterstock.com

Waterfeiten die je moet weten

- Een kwal en een komkommer bestaan elk voor **95%** uit water.

Bron [document download]: www.fs.usda.gov/Internet/FSE_DOCUMENTS/stelprdb5303137.doc

Held *op* Jeroen Tuinstra natte sokken

© www.LumoProject.com

Bijbelgedeelte

“

²² Jezus zei tegen de leerlingen dat ze naar de boot moesten gaan. Ze moesten alvast naar de overkant varen. Jezus zou later komen, hij wilde eerst de mensen naar huis sturen. ²³ Toen iedereen weg was, ging hij een berg op om te bidden. Hij was daar alleen. Het werd nacht. ²⁴ De leerlingen waren al een heel stuk het meer op gevaren. Ze hadden tegenwind. De golven sloegen hard tegen de boot.

²⁵ Aan het einde van de nacht liep Jezus over het water naar de boot. ²⁶ Toen de leerlingen hem over het water zagen lopen, schrokken ze vreselijk. Ze schreeuwden het uit van angst en riepen: 'Een geest!'

²⁷ Maar Jezus zei: 'Rustig maar, ik ben het. Jullie hoeven niet bang te zijn.' ²⁸ Toen zei Petrus: 'Heer, als u het echt bent, zeg dan dat ik over het water naar u toe moet komen.'

²⁹ Jezus zei tegen hem: 'Kom naar mij toe.'

Petrus stapte uit de boot. Hij liep over het water naar Jezus toe. ³⁰ Maar toen hij merkte hoe hard het waaide, werd hij bang. Hij zakte weg in het water en schreeuwde: 'Heer, red mij!' ³¹ Meteen stak Jezus zijn hand uit en greep Petrus vast. Hij zei: 'Waarom twijfel je? Is je geloof dan zo klein?'

³² Toen ze in de boot stapten, stopte het met waaien. ³³ De leerlingen in de boot knielden voor Jezus. Ze zeiden: 'U bent echt de Zoon van God!'

(Matteüs 14:22-33, BGT)

Het was geen goede tijd voor Jezus, Hij was in diepe rouw over zijn vriend Johannes de Doper. Jezus had een dag ervoor gehoord dat Johannes op een sadistische manier vermoord is tijdens een verjaardagsfeestje van koning Herodes. Heel begrijpelijk wilde Hij alleen zijn. Maar niemand liet Hem met rust. Zelfs toen Hij in een boot stapte en op afstand bleef varen, liepen de mensen op de oever met Hem mee. Alle elementen voor een burn-out zou je zeggen. En toch zegt het verhaal dat Jezus medelijden kreeg. In zijn eigen verdriet zag Hij de pijn en het lijden van de ander.

Nadat Hij één van zijn grootste wonderen deed, het voeden van vijfduizend mensen met brood en vis, probeerde Jezus het nog een keer. Hij stuurde zijn leerlingen alvast vooruit het water op zodat Hij eindelijk alleen kon zijn. Eindelijk kreeg Hij tijd voor zijn verdriet om de moord op Johannes.

Het was maar van korte duur, dat alleen-zijn van Jezus. In de nacht sloegen de golven tegen de boot van de leerlingen, ze *folterden* het scheepje. Het is een terugkerend thema: leerlingen in een boot op een meer, een storm en grote angst. Maar dit keer kwam de angst niet van de golven, maar van een schim die over de golven heen op hen af kwam. Een geest, en niet zo maar één, maar eentje die sterker was dan de golven. Weer moest Jezus over zijn eigen verdriet en rouw heenstappen om anderen gerust te stellen of te redden: 'Rustig maar, ik ben het.'

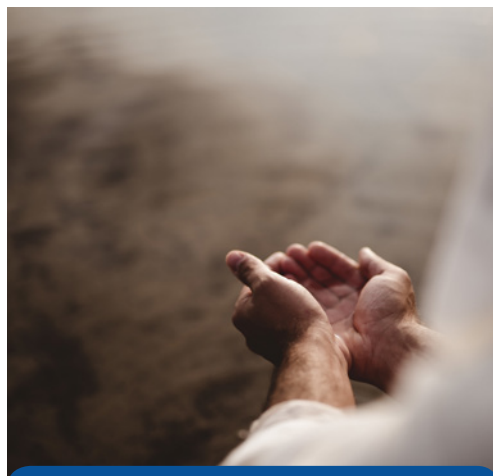
Er was een leerling die eigenlijk nooit rustig kon blijven. Die altijd vooraan stond en graag een goede indruk wilde maken op Jezus: Petrus. En ook hier weer, in plaats van rustig in de boot te blijven, wilde Petrus juist over het water naar Jezus toekomen. Wilde Petrus hier laten zien hoe groot zijn geloof was? Wilde hij laten zien dat hij nergens bang voor was? Of was hij gewoon zo vervuld met geloof dat hij niet verder nadacht? Het enige wat we weten, is dat wat hij ook in z'n hoofd had gehaald snel wegspoelde door het water waar hij in wegzakte.

Je zou kunnen denken dat Petrus nooit de boot had moeten verlaten. Dat het veiliger was in de boot en dat hij beter had kunnen wachten op Jezus. Maar dat was niet de reden waarom Jezus hem corrigeerde. Hij sprak hem niet toe omdat hij met volle overgave en vol vertrouwen uit de boot stapte, maar omdat hij bij de eerste de beste tegenwind weer twijfelde over wat hij deed. Heel begrijpelijk. Zouden we ons niet allemaal afvragen waar we in hemelsnaam mee bezig waren! Over water lopen! En toch was dat wat Jezus van Petrus verwachtte. Dat hij de vei-

ligheid van z'n boot verliet en de woelige, stormachtige levenszee instapte. In het volste vertrouwen dat hij altijd weer veilig terug kon keren naar z'n boot.

In de eeuwen die volgen op dit verhaal is dit wat Jezus steeds van zijn volgelingen verwacht: dat zij de woelige stormachtige levenszee betreden. Met beide benen in de maatschappij staan, ook als je het gevoel hebt dat je erin wegzinkt en erdoor overspoeld wordt. En dan toch zeker weten dat je op het juiste moment weer terug in de boot kunt stappen, dat is een groot geloof tonen.

- 1 Ben je wel eens overmoedig geweest en heb je jezelf in een situatie gebracht waar je grote spijt van kreeg? Heb je jezelf moeten redden of werd je gered door iemand anders?
- 2 Een boot staat vaak symbool voor een geloofsgemeenschap, zoals een kerk. Wat lijkt dit verhaal te zeggen over mensen die de veilige omgeving van de kerk verlaten en zich midden in de wereld begeven? Is zo'n veilige boot voor iedereen weggelegd?
- 3 Niet alle leerlingen stapten overboord, de meerderheid bleef in de veilige boot. Niet iedereen wordt dus geroepen om overboord te stappen. Hoe kun je toch iets betekenen voor degene die wel overboord stapt, terwijl je zelf veilig in de boot blijft?

Kort gebed

Genadevolle God,
We danken U dat we onze geestelijke
dorst steeds kunnen lessen bij de Bron
van levend water.
Help ons voor anderen als richtingaan-
wijzers te fungeren, zodat ook zij die
Bron kunnen vinden.
Amen

Website

Voor het aanbod van onze gratis cursussen verwijzen we je naar onze website www.esda-online.nl

Voorbede

Iedere maandagmiddag om 13.30 uur doen we voorbede voor wie ons daarom vragen. Jouw gebedsverzoeken zien wij graag tegemoet op esda@adventist.nl

Anelina/
Shutterstock.com

Food *for* Thought

Marie Rahajaan

Foto koe: Eric Isselee/
Foto vlees: Monebook/
Shutterstock.com
Foto waterfles:
AI Generated image

De vierdelige documentairereeks *Food for Thought* biedt een kijkje in de mondiale voedselindustrie. Eén van de afleveringen zoomt in op het Midden-Oosten, met name de Verenigde Arabische Emiraten.

De bevolking in de Emiraten is in de afgelopen zestig jaar explosief gegroeid. In 1960 leefden er 100.000 personen en vandaag de dag telt het land bijna 10 miljoen inwoners. Uiteraard heeft dit een grote impact op de voedselvoorziening. Ook heerst er een woestijnklimaat; er valt zeer weinig regen en er zijn relatief veel zonuren. Beide aspecten maken het extra uitdagend om te zorgen voor voldoende eten voor alle Emirati's.

Temperatuur en waterschaarste

Daarnaast onderstreepte de pandemie het belang van voedselzekerheid. Dit land is van oudsher afhankelijk van import, en corona bewees hoe kwetsbaar dit systeem is. Deze aflevering laat zien welke ingenieuze oplossingen zijn bedacht om in de Emiraten zelf voedsel te produceren. Naast verticale kas- sen laat een boer zien hoe hij met behulp van airconditioning voor een aangename temperatuur zorgt in koeienstallen.

Waterfeiten die je moet weten

Voor 450 gram rundvlees is **6.300** liter water nodig. Voor een burger van 135 gram is 2.500 liter water nodig.

Bron: www.cranfield.ac.uk/press/news-2023/heres-how-much-water-it-takes-to-make-a-serving-of-beef

Naast de hoge temperaturen is waterschaarste een complicerende factor voor de veeteelt. Naast het water dat nodig is voor airconditioning heeft een (Friese) koe per dag circa 120 liter water nodig om 30 liter melk te produceren. Om je een idee te geven: de grootste boerderij in de VAE levert per dag 385.000 liter melk op. Om van deze melk vervolgens yoghurt, kwark en kaas te maken is

Waterfeiten die je moet weten

Volgens de Verenigde Naties zal $\frac{2}{3}$ van de wereldbevolking in 2025 te maken krijgen met waterschaarste.

Bron: <http://online.wsj.com/news/articles/SB123483638138996305>

uiteraard ook water nodig. En laten we niet vergeten hoeveel water nodig is om veevoer te produceren.

Water footprint

De meeste mensen kennen de term 'carbon footprint'. Er bestaat daarnaast ook een 'water footprint'. Die geeft een beeld van de hoeveelheid water die dagelijks wordt gebruikt voor alle menselijke activiteiten, zoals voedselproductie en kledingfabricage. De site www.waterfootprint.org maakt op basis van het land waar je woont, gender, vleesconsumptie en jaarinkomen een schatting van jouw watergebruik.

Mijn resultaten gaven aan dat ik gemiddeld drie keer zoveel water gebruik als het wereldwijde gemiddelde. Twee derde daarvan gaat op aan voedsel en de productie van voedsel. Het verschil tussen de watervoetafdruk van een vegetariër en een gemiddelde vleeseter, zoals ikzelf, is significant. Een vegetariër verbruikt 'slechts' twee keer zoveel water als de gemiddelde wereldburger. Maar interessant genoeg is het verschil in watergebruik tussen een gemiddelde vleeseter en iemand die veel vlees eet relatief klein.

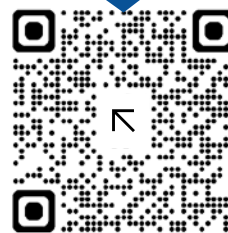
FOOD FOR THOUGHT

Maak impact!

Met bovenstaande resultaten kun je beargumenteren dat het niet uitmaakt of je veel of minder vlees eet. Ik wil juist onderstrepen welke impact je kunt maken door te kiezen voor een vegetarisch alternatief. De aflevering van Food for Thought maakt pijnlijk duidelijk dat de vraag van de consument naar vlees leidend is: ongeacht de consequenties.

Scan mij

Facebookpagina:
Food for Thought

Foto footprint: pogonici/
Shutterstock.com

19

groen!

www.esda-online.nl

Cursussen voor de mens van vandaag

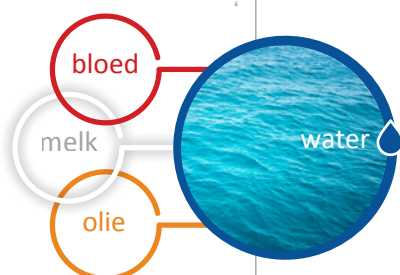
Met het uitgebreide en gratis cursusaanbod van het ESDA-Instituut is er een les voor iedereen!

ESDA-Instituut
Amersfoortseweg 18 3712 BC
Huis ter Heide | 030-6931509
esda@adventist.nl

Contact cyclus 2024:

'Bijbelse vloeistoffen'

Vooruitblik

Gras wordt vanzelf melk als je er een koe op zet. Heb je behoefte aan meer wijsheden over 'melk'? In het volgende nummer van **Contact** melken we het thema helemaal voor je uit. Mis het niet! Wil je zelf ook eens een thema aandragen? Mail ons dan op het onderstaande e-mailadres.

Contact

is een gratis uitgave van het ESDA-Instituut, onderdeel van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten.

*Wil je Contact niet meer ontvangen?
Stuur dan een e-mail aan esda@adventist.nl*

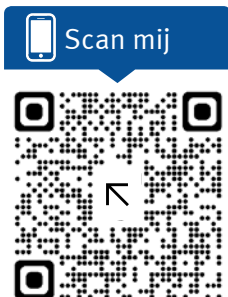
ESDA Nederland

Adres Amersfoortseweg 18,
3712 BC Huis ter Heide
Telefoon 030 - 6931509
Rabobank NL59 RABO 0155 9483 18
E-mail esda@adventist.nl
Web www.esda-online.nl

Woord van Hoop (ESDA België)

Adres Ernest Allardstraat 11, 1000 Brussel
Telefoon 02-5113680
ING Bank BE47 3100 1698 4180
E-mail info@woordvanhoop.be
Web www.woordvanhoop.be

GRATIS
Download
Contact
Magazine

ESDA Instituut
Online
Bijbellessen
Online

